

การวางแผนภาษีที่ใช้สำหรับผู้สูงอายุ

Tax Planning for Elderly People

ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์

Sirirut Jaensirisak

สาขาการบัญชี คณะบริหารศาสตร์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

Faculty of Management Science, Ubon Ratchathani University

E-mail: sirijaen@gmail.com

Received: Mar 19, 2018

Revised: Apr 24, 2018

Accepted: May 03, 2018

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากงานวิชาการ กฎหมายที่เกี่ยวข้องและหนังสือตอบข้อหารือของกรมสรรพากรที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนภาษีสำหรับผู้สูงอายุเพื่อให้เป็นองค์ความรู้กับบุคคลธรรมดาจะได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการวางแผนภาษีเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเป็นผู้สูงอายุหลายคนอาจมองว่าการวางแผนภาษีสำหรับผู้สูงอายุเป็นเรื่องที่ไกลตัว เพราะคิดว่าอีกหลายปีจึงจะถึงเวลานั้น แต่สิ่งที่หลายคนอาจมองข้ามไปคือ เมื่อถึงเวลานั้นบางคนอาจไม่ได้มีภาระค่าใช้จ่ายเฉพาะของตนเองเท่านั้น แต่อาจต้องรับภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวรวมถึงภาระหนี้สินอีกด้วยดังนั้น เพื่อให้มีความมั่นคงทางการเงินในวัยสูงอายุ บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นว่าการวางแผนภาษีสำหรับผู้สูงอายุ ตัวอย่างเช่น (1) การออมที่ได้รับการยกเว้นภาษี เช่น สิทธิสำหรับดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่มีระยะเวลาการฝากตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป และผู้มีเงินได้มีอายุไม่ต่ำกว่า 55 ปีบริบูรณ์ โดยมีจำนวนเงินรวมของดอกเบี้ยรวมทุกบัญชีเงินฝากประจำ ไม่เกิน 30,000 บาท หรือ ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักรเฉพาะที่ต้องจ่ายเมื่อทวงถามประเภทออมทรัพย์ และมีจำนวนดอกเบี้ยรวมกัน

ทั้งสิ้นไม่เกิน 20,000 บาท ตลอดปีภาษีนั้น (2) การเลือกลงทุนที่ได้รับการยกเว้นภาษี เช่น การลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ หรือกองทุนรวมหุ้นระยะยาว เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก รวมทั้ง หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับการวางแผนภาษีสำหรับผู้สูงอายุ และกระตุ้นให้ทุกคนได้มีการเตรียมตัวล่วงหน้า อันส่งผลให้มีเงินเหลือใช้และเพียงพอสำหรับการดำรงชีพอย่างมีความสุข ตลอดจนเป็นการลดภาระให้กับภาครัฐในการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพได้อีกด้วย

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ การวางแผนภาษีอากร ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

Abstract

This paper aimed to study and collect information from academic papers, relevant laws, and the Revenue Department's opinions on legal matters related to tax planning for elderly people in order to raise awareness among individuals who should realize and pay attention to the issue. Some people may consider that tax planning for elderly people has nothing to do with them at the moment, as it is still a long time to come. However, they may overlook the fact that when time comes, they may not only need to deal with their own expenses, but it may be necessary to pay for their families' debt and their own. Therefore, in order to have financial security for old age, this paper aims to demonstrate tax planning options for the elderly. The first type is tax-free savings options. Eligible accounts include tax-free interests on over-1-year fixed deposits, savings account holders aged 55 or older whose total earned annual interests from all fixed deposit accounts do not exceed 30,000 baht, or withdrawable interests on deposits in domestic savings accounts with the

total interests of not exceeding 20000 baht for the tax year. The second type is tax-free investments. These include investments in long-term equity funds, retirement mutual funds and provident funds, and so forth. Those are important things that everyone should strongly realize and focus on. Moreover, related state agencies should provide good tax planning knowledge for people and encourage them to prepare themselves for happy living with plenty and enough wealth when the time comes. It also lessons the burden on the government in providing welfare programs for elderly people who have insufficient incomes to sustain living on their own.

Keywords: Elderly People, Tax Planning, Personal Income Tax

บทนำ

ในอดีต คนที่มีเงินเดือนประจำที่เรียกว่า “มนุษย์เงินเดือน” อาจถูกยกย่องว่าเป็นคนที่มีความมั่นคงทางการเงินเพราะถือว่ามีรายได้ค่อนข้างมั่นคงแน่นอน ไม่ต้องกังวลกับสถานะเศรษฐกิจ แม้ว่ามนุษย์เงินเดือนจะมีข้อเสียคือไม่สามารถเพิ่มจำนวนเงินหรือรายรับให้มากตามที่ต้องการได้แม้ว่าจะทำงานให้หนักขึ้นมากเท่าไรก็ตาม เพราะมนุษย์เงินเดือนจะมีระบบการขึ้นเงินเดือนที่เป็นระบบค่อนข้างชัดเจน นอกจากนี้ มนุษย์เงินเดือนยังจำเป็นต้องวางแผนและบริหารการเงินอย่างรัดกุมมากกว่าอาชีพอื่น ๆ เนื่องจากการได้รับเงินเป็นก้อนในครั้งเดียวมีโอกาสสูงมากที่เงินเดือนจะหมดไปกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ก่อนถึงสิ้นเดือน ดังนั้นหากมนุษย์เงินเดือนไม่มีการวางแผนและบริหารจัดการการเงินของตนเองอย่างรอบคอบแล้ว อาจสร้างปัญหาการเงินไม่เพียงพอต่อการยังชีพ จนส่งผลถึงการก่อหนี้สินทั้งในและนอกระบบได้อีกด้วย

การวางแผนทางการเงินควรเริ่มตั้งแต่วัยเริ่มทำงาน แต่งาน มีลูก ไปจนกระทั่งถึงวัยเกษียณ โดยจัดทำเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวรวม

จนถึงการวางแผนฉุกเฉินในกรณีที่น่าจะเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิด ศูนย์คุ้มครอง
ผู้ใช้บริการทางการเงิน – ธนาคารแห่งประเทศไทย (2557) กล่าวว่า การวางแผน
ทางการเงินเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการเตรียมความพร้อมและนำชีวิตไปสู่
ความมั่นคงทางการเงินในอนาคต ซึ่งควรเริ่มจากการปลูกฝังนิสัยการออมและการ
ใช้เงินอย่างสมเหตุสมผล ปลูกฝังความมีวินัยทางการเงินไว้ตั้งแต่วัยเด็ก และเมื่อ
เข้าสู่วัยทำงานก็จำเป็นต้องรู้วิธีการวางแผนการจัดสรรรายได้ให้เพียงพอกับการ
ออมเงินตามเป้าหมายและรายจ่ายต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ต่อมาเมื่อมีครอบครัว
ความรับผิดชอบและภาระทางการเงินก็เริ่มมีมากขึ้นเพราะต้องดูแลทั้งตนเองและ
คนในครอบครัว ซึ่งส่งผลให้การวางแผนทางการเงินมีความสำคัญมากขึ้น
แม้กระทั่งเมื่อถึงวัยเกษียณอายุความจำเป็นในการวางแผนทางการเงินยังคงมีความ
จำเป็นเพราะหากไม่มีการวางแผนทางการเงินที่ดีแล้วอาจเกิดปัญหาได้เนื่องจาก
ชีวิตในวัยหลังเกษียณมีหลายปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น โอกาสในการหา
รายได้ที่ลดลง ปัจจัยทางสุขภาพร่างกาย ค่าใช้จ่ายประจำวันที่สูงขึ้น หรือแม้แต่
ภาระหนี้สินที่มีเหลืออยู่ ซึ่งเป็นสิ่งที่บั่นทอนความสุขในช่วงชีวิตบั้นปลาย และ
ในปัจจุบันด้วยผลจากการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรที่มีการก้าวสู่สังคม
ผู้สูงอายุ (Ageing Society) โดยสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น และ
อายุขัยเฉลี่ยของผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น (ดังแสดงในตารางที่ 1) แต่ในทาง
กลับกันอัตราการเกิดหรือแนวโน้มการมีบุตรของแต่ละครอบครัวกลับมีจำนวน
น้อยลง ทำให้ในระยะยาวกลุ่มผู้สูงอายุจะประสบปัญหาทางด้านคุณภาพชีวิตและ
ความเป็นอยู่ที่ดี อีกทั้งในปัจจุบันวิวัฒนาการทางการแพทย์มีความก้าวหน้า
มาก จึงยังส่งผลทำให้คนมีอายุที่ยืนยาวขึ้น กล่าวคือ การที่คนมีอายุที่ยืนยาวมาก
ขึ้น จะยังมีความเสี่ยงในเรื่องของการบริหารจัดการด้านการเงินให้เพียงพอต่อการ
ดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขภายหลังเกษียณ เพื่อให้สามารถดูแลตัวเองและมี
คุณภาพชีวิตที่ดีได้มากขึ้นนั่นเอง

ตารางที่ 1 การคาดการณ์จำนวนประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 - 2583

กลุ่มอายุ	2553	2563	2573	2583
จำนวนประชากร				
ผู้สูงอายุ	8,407,965	12,621,655	17,578,929	20,519,373
อายุ 60 ปี ขึ้นไป				
อายุ 70 ปี ขึ้นไป	3,778,297	5,366,052	8,318,507	11,560,886
อายุ 80 ปี ขึ้นไป	1,070,178	1,689,474	2,420,579	3,921,450
ร้อยละตามกลุ่มอายุ				
ประชากร	55.1	57.5	52.7	43.7
ผู้สูงอายุวัยต้น (60 - 69 ปี)				
ผู้สูงอายุวัยกลาง (70 - 79 ปี)	32.2	29.1	33.6	37.2
ผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป)	12.7	13.4	13.7	19.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0

ที่มา: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (2556) อ้างถึงใน มัทยา ศรีพนา (2557)

ผลการสำรวจประชากรผู้สูงอายุ

ฟูเลีย ธีระธัญศิริกุล (2559) ได้ให้นิยามคำว่า “เกษียณ” หมายถึง คนที่มีอายุที่ต้องหยุด หรือออกจากการทำงานปกติ แต่ละหน่วยงานอาจกำหนดอายุการเกษียณแตกต่างกันไป แต่ส่วนราชการได้กำหนดให้ข้าราชการทั่วไปเกษียณอายุเมื่อครบ 60 ปีบริบูรณ์ คนส่วนใหญ่จึงมักจะเรียกผู้เกษียณอายุว่าผู้สูงอายุอย่างไรก็ตามหลายคนอาจจะเกษียณตนเองก่อนวัยอันควร หรือเมื่อยามที่ตนเองพร้อมก็ได้

นอกจากนี้ ฟูเลีย ธีระธัญศิริกุล (2559) ยังได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า จากการสำรวจข้อมูลขององค์การสหประชาชาติ พบว่า ในปี 2590 จะเป็นครั้งแรกของ

โลกที่จำนวนประชากรอายุ 60 ปีมีมากกว่าประชากรเด็ก สำหรับประเทศไทยคาดว่าจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ โดยมีประชากรผู้สูงอายุมากถึงร้อยละ 20 ของประชากรในประเทศทั้งหมด ซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจาก

1. **คนนิยมมีลูกจำนวนน้อยลง** จากค่าเฉลี่ยการมีลูกครอบครัวละ 5 คน เมื่อ 50 ปีก่อน เหลือเพียงครอบครัวละ 1.6 คนในปัจจุบัน และคาดว่าภายในปี 2583 ค่าเฉลี่ยการมีลูกจะมีเพียง 1.3 คนต่อครอบครัวเท่านั้น

2. **วิทยาการทางการแพทย์ที่ก้าวหน้า** ทำให้คนไทยมีอายุที่ยืนยาวขึ้น ซึ่งจากข้อมูลขององค์การอนามัยโลกในปี 2556 พบว่าอายุขัยเฉลี่ยของคนไทยอยู่ที่ 74.8 ปี และคาดว่าอายุขัยเฉลี่ยจะเพิ่มสูงขึ้นอีกในอนาคต นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ประมาณอายุเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2568 - 2573 ของเพศชายและเพศหญิงจะอยู่ที่ 76 ปี และ 82.7 ปี ตามลำดับ

แหล่งเงินได้ของผู้สูงอายุ

จากเหตุผลข้างต้น ผู้สูงอายุในอนาคตมีแนวโน้มที่จะใช้ชีวิตอยู่คนเดียว หรืออยู่กับตามลำพังกับคู่สมรสกันมากขึ้น นอกจากนี้ ที่ผ่านมาลักษณะของสังคมไทยจะอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ทุกคนอาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกันเมื่อยามที่พ่อ แม่ ลุง ป้า น้า หรืออาเกษียณอายุก็จะมีลูกหลานคอยดูแลช่วยเหลือ ทั้ง การเลี้ยงดูและการรักษาพยาบาลยามป่วยไข้ อย่างไรก็ตาม สังคมไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต คนส่วนใหญ่นิยมแยกออกมาเป็นครอบครัวเดียวกันมากขึ้น อีกทั้งยังนิยมมีลูกกันน้อยลง หรือบางครอบครัวอาจจะมีลูกเลยก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติทุก 3 ปีสำหรับข้อมูลผู้สูงอายุปี พ.ศ. 2550, พ.ศ. 2554 และ 2557 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แหล่งรายได้หลักของประชากรผู้สูงอายุ เปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2550, พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2557 (ร้อยละของจำนวนรายได้ทั้งหมด)

แหล่งรายได้หลัก	พ.ศ. 2550	พ.ศ. 2554	พ.ศ. 2557
การทำงาน	28.9	35.1	34.3
เงินบำเหน็จ / บำนาญ	4.4	6.0	4.5
เบี้ยยังชีพจากราชการ	2.8	11.4	15.3
ดอกเบี้ยเงินออม / เงินออม / ทรัพย์สิน	2.9	2.6	3.8
คู่สมรส	6.1	3.1	4.6
บุตร (รวมทั้งบุตรของตนเอง และบุตรบุญธรรม)	52.3	40.1	35.7
อื่นๆ	2.8	1.7	1.8

ที่มา: ข้อมูลปี พ.ศ. 2550 และ 2554 จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ อ้างถึงใน
 หลุเลีย ซีระธัญศิริกุล (2559)
 ข้อมูลปี พ.ศ. 2557 จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2557)

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่าผู้สูงอายุมีแหล่งรายได้หลักมาจากเงินช่วยเหลือจากบุตร แต่มีแนวโน้มที่ลดลง ในขณะที่มีแหล่งเงินได้จากการทำงานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลค่าเฉลี่ยการมีลูกต่อครอบครัวที่ลดน้อยลง จึงอาจส่งผลให้ผู้สูงอายุต้องพึ่งพาตนเองโดยการทำงานให้มากขึ้นอย่างไรก็ตาม เนื่องจากรัฐบาลได้มีโครงการเบี้ยผู้สูงอายุหรือโครงการสร้างหลักประกันด้านรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ หรือไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ภายใต้การรับผิดชอบของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ และผ่านกลไกคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) ว่าด้วยเกณฑ์การจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุ พ.ศ. 2552 โครงการดังกล่าวจัดทำขึ้นเพื่อเป็นการสร้างหลักประกัน

รายได้เป็นการตอบแทนการทำงานหนักมาตลอดชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุทั่วประเทศที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มเติมจากกลุ่มผู้สูงอายุที่เคยได้รับการช่วยเหลือแล้วตั้งแต่เดือนเมษายน 2552 เป็นต้นไป โดยจ่ายให้ในอัตราคนละ 500 บาทต่อเดือนและจัดสรรงบประมาณให้เพิ่มสูงขึ้นในปี พ.ศ. 2557 โดยแบ่งการจัดสรรรายได้ออกเป็นขั้นบันได ดังนี้ อายุ 60 - 69 ปี จะได้รับ 600 บาท/เดือน อายุ 70 - 79 ปี จะได้รับ 700 บาท/เดือนอายุ 80 - 89 ปี จะได้รับ 800 บาท/เดือน และอายุ 90 ปีขึ้นไป จะได้รับ 1,000 บาท/เดือน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559). นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีแผนในการปรับเปลี่ยนเบี้ยยังชีพในอนาคตเป็น 1,200 - 1,500 บาท/เดือน เพื่อให้เหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน พร้อมดูแลการจ้างงาน ที่พักอาศัย และส่งเสริมการออมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2560) ดังนั้น จากนโยบายดังกล่าวนี้ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีแหล่งเงินได้ที่เป็นเบี้ยยังชีพจากราชการเพิ่มขึ้นนั่นเอง แต่นโยบายการให้ความช่วยเหลือเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากรัฐบาลนั้นอาจจะไม่มั่นคงและต่อเนื่อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรายได้ของรัฐบาลด้วยเช่นกัน

การออมของผู้สูงอายุ

ผลจากการสำรวจการออมของผู้สูงอายุโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2557 สามารถแสดงได้ในตารางที่ 3 ทั้งนี้ การออมในที่นี้หมายความรวมถึง เงินสด การสะสมทรัพย์สินที่มีมูลค่า เช่น หุ่น พันธบัตร ที่ดิน บ้าน รถ เพชร ทอง หรือการออมเงินประกันชีวิต เป็นต้น

ตารางที่ 3 ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีการออม จำแนกตามมูลค่าการออม
เปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2557 (ร้อยละของมูลค่าการออม
ทั้งหมด)

แหล่งรายได้หลัก	พ.ศ. 2550	พ.ศ. 2557
ไม่มีการออม*	31	25
มีการออมต่ำกว่า 50,000 บาท	23	14
มีการออมระหว่าง 50,000 – 199,999 บาท	30	48
มีการออมระหว่าง 200,000 – 699,999 บาท	32	21
มีการออมระหว่าง 700,000 – 999,999 บาท	6	6
มีการออมตั้งแต่ 1,000,000 บาท ขึ้นไป	9	10

*ร้อยละของประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด

ที่มา: ข้อมูลปี พ.ศ. 2550 จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ อ้างอิงใน พูลิยา ธีระธัญศิริกุล (2559) ข้อมูลปี พ.ศ. 2557 จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2557)

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่าผู้สูงอายุที่ไม่มีการออมมีสัดส่วนที่ลดลง หรืออาจหมายถึงผู้สูงอายุเห็นความสำคัญของการออมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม สัดส่วนการออมสูงสุดของผู้สูงอายุมีแนวโน้มสูงขึ้นในช่วงการออมระหว่าง 50,000 – 199,999 บาทเท่านั้น ซึ่งก็ถือว่าไม่ได้มีการออมในจำนวนที่มากนัก นอกจากนี้จากการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2558) ยังพบว่า ผู้สูงอายุมีหนี้ครัวเรือนในปี พ.ศ. 2550 เฉลี่ยเดือนละ 53,554 บาท/คน และเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2554 เป็นหนี้สินเฉลี่ยเดือนละ 61,010 บาท/คน ซึ่งถือเป็นตัวเลขที่น่ากังวลและอาจมีแนวโน้มที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ

นอกจากนี้ ลิศรา เตชะเสริมสุขกุล (2558) ได้ศึกษาพบว่า กลุ่มคนที่มี การวางแผนเพื่อการเกษียณ ส่วนใหญ่จะเริ่มวางแผนช้าเกินไป คือเริ่มวางแผนเมื่อ อายุ 42 ปี และร้อยละ 40 มีโอกาสที่จะมีเงินออมไม่เพียงพอสำหรับวัยเกษียณ อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 60 ของกลุ่มที่มีโอกาสออมไม่พอได้ตระหนักว่าตนเองยังมี เงินอมน้อยเกินไป ดังนั้น เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตในวัยเกษียณได้อย่างราบรื่น มีความสุข และสามารถรักษาระดับคุณภาพชีวิตไว้ได้เหมือนหรือใกล้เคียงกับตอน ก่อนเกษียณ รวมทั้งไม่เป็นภาระกับลูกหลาน เราควรมีการวางแผนการออมเพื่อ การเกษียณตั้งแต่วัยหนุ่มสาว ซึ่งเป็นวัยที่ยังมีเรี่ยวแรงในการทำงานเพื่อเก็บออม

สวัสดิการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุซึ่งมีผลต่อกฎหมายภาษีอากร

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2559) ได้เผยแพร่การแถลง นโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ซึ่งหนึ่งในนโยบายทั้ง 11 ด้านคือทำให้ความสำคัญกับการ เตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีงานหรือกิจกรรม ที่เหมาะสมเพื่อสร้างสรรค์และไม่ก่อภาระต่อสังคมในอนาคต เช่น การเตรียมที่อยู่ อาศัย สถานพักฟื้น และโรงพยาบาลที่เหมาะสม รวมทั้งพัฒนาระบบการเงินการ คลังให้กับผู้สูงอายุอีกด้วย ซึ่งนโยบายดังกล่าวได้สอดคล้องกับการให้ความสำคัญ กับ “ผู้สูงอายุ” ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 โดยหนึ่งในเป้าหมายการปฏิรูประบบรองรับผู้สูงวัยคือการทำให้ ประชากรไทยพึ่งตนเองได้นานที่สุด มีหลักประกันทางรายได้ที่มั่นคงไปจนบั้นปลาย ของชีวิต และมีส่วนร่วมเป็นพลังให้กับสังคมได้นานที่สุด (ฉันทน์ ฉุนฉลาด, 2560)

กรมสรรพากรซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาลได้ออกกฎหมายเพื่อให้ สอดคล้องต่อนโยบายของภาครัฐซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุทั้งทางตรงและ ทางอ้อมไว้หลายกรณี ยกตัวอย่างเช่น

1. การยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับการออม

กรมสรรพากรได้กำหนดสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับดอกเบี้ยเงินฝากของผู้สูงอายุไว้หลายประการ ได้แก่

(1) ดอกเบี้ยสำหรับเงินฝากประจำ

อ้างอิงประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 137) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเพื่อการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักร เฉพาะดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่มีระยะเวลาการฝากเงินตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ทั้งนี้ตามประกาศดังกล่าวสามารถสรุปใจความสำคัญได้ดังนี้

- 1) ต้องเป็นดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารประเภทเงินฝากประจำภายในประเทศไทย โดยมีอายุการฝากตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป
- 2) จำนวนเงินรวมของดอกเบี้ยรวมทุกบัญชีเงินฝากประจำ จะต้องไม่เกิน 30,000 บาท
- 3) ผู้มีเงินได้จะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 55 ปีบริบูรณ์
- 4) ต้องเป็นชื่อบัญชีเงินฝากประจำของผู้มีเงินได้เพียงคนเดียวเท่านั้น
- 5) ผู้มีเงินได้จะต้องกรอกแบบฟอร์ม “หนังสือแจ้งการขอใช้สิทธิภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่มีระยะเวลาการฝากตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป และผู้มีเงินได้มีอายุไม่ต่ำกว่า 55 ปีบริบูรณ์” และต้องแจ้งการขอใช้สิทธิกับธนาคารก่อนรับดอกเบี้ยเงินฝากประจำดังกล่าว ทั้งนี้ ธนาคารผู้จ่ายดอกเบี้ยจะไม่ต้องหัก ภาษี ณ ที่จ่าย ณ ขณะที่ย้ายดอกเบี้ย

กรณีผู้มีเงินได้ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่มีระยะเวลาการฝากตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป เมื่อรวมกับดอกเบี้ยเงินฝากประจำทุกประเภทรวมกันแล้วมีจำนวนทั้งสิ้นเกิน 30,000 บาทตลอดปีภาษีนั้น ธนาคารผู้จ่ายดอกเบี้ยเงินฝากดังกล่าวมีหน้าที่ต้องหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายทั้งจำนวน และนำส่งภาษีหัก ณ ที่จ่ายแก่กรมสรรพากรตามกฎหมายต่อไป (กรมสรรพากร, 2548 ก)

ซึ่งสอดคล้องกับกรมสรรพากร (2552) ซึ่งระบุว่า หากผู้มีเงินได้ได้รับ ดอกเบี้ยเงินฝากจากบัญชีเงินฝากออมทรัพย์จากธนาคารแห่งเดียวกันสองบัญชี โดยบัญชีที่หนึ่งได้รับจำนวน 40,000 บาท และจากอีกบัญชีหนึ่งจำนวน 4,000 บาท ผู้มีเงินได้มีหน้าที่เสียภาษีจากดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ดังกล่าวทั้งสอง จำนวนรวมกัน โดยธนาคารฯ มีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายตามมาตรา 50 (2) แห่งประมวลรัษฎากร อย่างไรก็ตาม สำหรับกรณีผู้มีเงินได้ได้รับดอกเบี้ยเงินฝาก ออมทรัพย์จากธนาคารแห่งหนึ่งจำนวน 50,000 บาท ธนาคารผู้จ่ายมีหน้าที่หัก ภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายตามมาตรา 50 (2) แห่งประมวลรัษฎากร ส่วนดอกเบี้ยเงินฝาก ออมทรัพย์ที่ได้รับจากธนาคารอีกแห่งหนึ่งจำนวน 5,000 บาท ผู้มีเงินได้มีหน้าที่ แจ้งให้ธนาคารผู้จ่ายดอกเบี้ยหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายและนำส่งตามมาตรา 50 (2) ทั้งนี้ ตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 181) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขเพื่อการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับดอกเบี้ย เงินฝากธนาคารในราชอาณาจักร ที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามประเภทออมทรัพย์ ลง วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 ดังนั้น ในกรณีที่ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ จากธนาคารต่างกัน แม้ว่าผู้มีเงินได้จะได้รับดอกเบี้ยไม่เกิน 30,000 บาท แต่หากผู้ มีเงินได้ทราบวาตนเองมีรายได้ดอกเบี้ยรับจากธนาคารแห่งอื่นอีกซึ่งรวมแล้วเกิน 30,000 บาท ก็ถือเป็นหน้าที่ของผู้มีเงินได้ที่จะต้องแจ้งแก่ธนาคารผู้จ่ายดอกเบี้ยให้ หัก ณ ที่จ่ายสำหรับดอกเบี้ยเงินฝากดังกล่าวด้วย

นอกจากการฝากเงินดังกล่าวข้างต้นที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถ ประหยัดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินได้พึงประเมินประเภทดอกเบี้ยรับจาก ธนาคารแล้ว ผู้สูงอายยังสามารถใช้สิทธิการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจาก ดอกเบี้ยเงินฝากได้เช่นเดียวกับผู้อื่นได้อีก เช่น

(2) ดอกเบี้ยเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามประเภทออม ทรัพย์

อ้างอิงประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 55) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเพื่อการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับดอกเบี้ยเงิน

ฝากธนาคารในราชอาณาจักร ที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามประเภทออมทรัพย์ ทั้งนี้ ตามประกาศดังกล่าวสามารถสรุปใจความสำคัญได้ดังนี้

1) ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักร ที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามประเภทออมทรัพย์ที่จะได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต้องเป็นดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักร เฉพาะที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามประเภทออมทรัพย์ และมีจำนวนดอกเบี้ยรวมกันทั้งสิ้นไม่เกิน 20,000 บาท ตลอดปีภาษีนั้น

2) ชื่อบัญชีเงินฝากจะต้องเป็นชื่อของผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ได้รับประโยชน์จากดอกเบี้ยนั้น

3) กรณีผู้มีเงินได้ได้รับดอกเบี้ยเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามประเภทออมทรัพย์จากทุกธนาคารรวมกัน มีจำนวนทั้งสิ้นไม่เกิน 20,000 บาท ตลอดปีภาษีนั้น ผู้มีเงินได้มีหน้าที่ต้องแจ้งแก่ธนาคารผู้จ่ายดอกเบี้ยดังกล่าวเพื่อหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย และนำส่งตามมาตรา 50 (2) และ มาตรา 52 แห่งประมวลรัษฎากร เว้นแต่ธนาคารผู้จ่ายดอกเบี้ยแต่ละแห่งได้จ่ายดอกเบี้ยเงินฝากดังกล่าวมีจำนวนรวมกันทั้งสิ้นไม่เกิน 20,000 บาท ตลอดปีภาษีนั้นให้ธนาคารผู้จ่ายดอกเบี้ยเงินฝากทุกแห่งนั้นหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย และนำส่งตามมาตรา 50 (2) และ มาตรา 52 แห่งประมวลรัษฎากร (กรมสรรพากร, 2538)

(3) ดอกเบี้ยที่ผู้สูงอายุได้รับจากการซื้อสลากออมสิน หรือสลากออมทรัพย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

(4) ดอกเบี้ยที่ได้รับจากบัญชีเงินฝากเมื่อเรียกกับธนาคารออมสิน และดอกเบี้ยเงินฝากประเภทออมทรัพย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

(5) ดอกเบี้ยเงินฝากประเภทออมทรัพย์ที่ได้รับจากสหกรณ์

(6) ดอกเบี้ยเงินฝากที่เกิดจากการฝากเงินกับธนาคารในประเทศไทยและจากสหกรณ์ออมทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ในประเทศเป็นรายเดือนติดต่อกันมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 24 เดือน นับแต่วันที่ฝากโดยมียอดเงินฝาก

แต่ละคราวเท่ากันแต่ไม่เกิน 25,000 บาทต่อเดือนและรวมทั้งหมดแล้วต้องไม่เกิน 600,000 บาท ตามพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 301) พ.ศ. 2539 (กรมสรรพากร, 2539) และประกาศอธิบดีฯ ภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 64) แก้ไขเพิ่มเติมโดย ประกาศอธิบดีฯ ภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 228) (กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร, 2560)

2. การยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับการลงทุน ได้แก่

(1) เงินได้เท่าที่จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมิน เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 500,000 บาท สำหรับปีภาษีนั้น โดยเงินได้ดังกล่าวต้องเป็นเงินได้ของผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา แต่ไม่รวมถึงห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคลและกองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง และผู้มีเงินได้ต้องถือหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวไม่น้อยกว่า 7 ปี ปฏิทิน แต่ไม่รวมถึงกรณีทุพพลภาพหรือตาย ทั้งนี้ สำหรับเงินได้พึงประเมินที่ได้รับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2559 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2562 รวมทั้งเงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับเนื่องจากการขายหน่วยลงทุนคืนให้แก่กองทุนรวมหุ้นระยะยาวตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ทั้งนี้ เฉพาะกรณีที่เงินหรือผลประโยชน์ดังกล่าวคำนวณมาจากเงินได้พึงประเมินที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้ และผู้มีเงินได้ถือหน่วยลงทุนดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 7 ปีปฏิทิน แต่ไม่รวมถึงกรณีทุพพลภาพหรือตายอ้างถึงกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 317 (พ.ศ. 2559) ซึ่งใช้บังคับสำหรับเงินได้ที่ได้รับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2559 เป็นต้นไป (กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร, 2560) อย่างไรก็ตาม หากผู้ถือหน่วยลงทุนได้ถอนหน่วยลงทุนโดยปฏิบัติไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยกฎกระทรวง และกองทุนรวมได้จ่ายเงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ (Capital Gain) ให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุนแล้ว เงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ จากการลงทุนดังกล่าว เข้าลักษณะเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร บริษัทฯ ต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 3.0 ตามข้อ 12/1 ของ

คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป.4/2528 เรื่อง สั่งให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร มีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ลงวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2528 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป.104/2544 ลงวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2544 (กรมสรรพากร, 2548 ข)

(2) เงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ให้ยกเว้นเท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมินที่ต้องเสียภาษีหลังจากหักเงินได้ที่ได้รับการยกเว้นแล้ว แต่ไม่เกิน 500,000 บาท สำหรับปีภาษีนั้น โดยผู้มีเงินได้ต้องถือหน่วยลงทุนดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี นับตั้งแต่วันซื้อหน่วยลงทุนครั้งแรก และได้ถอนหน่วยลงทุนนั้น เมื่อผู้มีเงินได้มีอายุไม่ต่ำกว่า 55 ปีบริบูรณ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่อธิบดีกำหนด

ข้อแตกต่างระหว่างการลงทุนในหน่วยลงทุน LTF และ RMF คือ ผู้มีเงินได้สามารถเลือกที่จะลงทุนซื้อหน่วยลงทุน LTF ปีไหนก็ได้และไม่จำเป็นต้องลงทุนทุกปี โดยสามารถใช้สิทธิยกเว้นภาษีเงินได้จากได้เฉพาะปีที่มีการลงทุนในหน่วยลงทุน LTF แต่ในทางกลับกัน ในการลงทุนในหน่วยลงทุน RMF ผู้มีเงินได้จะต้องซื้อหน่วยลงทุนไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง และต้องไม่ระงับการซื้อหน่วยลงทุนเป็นเวลาเกินกว่า 1 ปี ติดต่อกัน และการซื้อหน่วยลงทุนดังกล่าวจะต้องมีจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ของเงินได้ที่ได้รับในแต่ละปี หรือมีจำนวนไม่น้อยกว่า 5,000 บาทต่อปี ดังนั้น จึงถือเป็นข้อจำกัดของผู้มีเงินได้ที่จะต้องพิจารณาถึงความสามารถของตนเองในการลงทุนในหน่วยลงทุนดังกล่าวด้วย (กรมสรรพากร, 2558)

นอกจากนี้ หากในปีที่เกษียณผู้มีเงินได้ได้ออกจากงานเพราะเกษียณอายุ และได้รับเงินจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยรับครั้งเดียวหรือขอรับเป็นรายปี เงินดังกล่าวเข้าลักษณะเป็นเงินได้ที่นายจ้างจ่ายให้ครั้งเดียวเพราะเหตุออกจากงานเนื่องจากการจ้างแรงงาน จึงถือเป็น

เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) แห่งประมวลรัษฎากร ดังนั้น ผู้มีเงินได้มีสิทธิ นำเงินได้ทั้งจำนวนที่ได้รับจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพมาเป็นฐานคำนวณเพื่อซื้อ หน่วยลงทุน RMF และ LTF ได้ (กรมสรรพากร, 2557)

ทั้งนี้ หากผู้มีเงินได้ได้ลงทุนซื้อหน่วยลงทุน RMF หรือ LTF ถูกต้องแล้ว ตามเงื่อนไขการยกเว้นภาษีเงินได้ของกรมสรรพากรแล้วและได้ใช้สิทธิยกเว้นภาษี เงินได้แล้วเช่นกัน แต่ต่อมาผู้มีเงินได้ไม่ได้ปฏิบัติเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของประกาศ อธิบดีกรมสรรพากรผู้มีเงินได้จะหมดสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ แต่ไม่รวมถึงกรณี ผู้มีเงินได้ได้ถอนหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว เพราะเหตุพลภาพหรือตาย ดังนั้น ผู้มีเงินได้ต้องเสียภาษีเงินได้สำหรับปีภาษีที่ได้นำเงินค่าซื้อหน่วยลงทุนไปหัก ออกจากเงินได้เพื่อยกเว้นภาษีเงินได้มาแล้วที่อยู่ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี (หรือ 7 ปี หากมีการซื้อหน่วยลงทุน LTF ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2559 เป็นต้นไป) นับตั้งแต่วันที่ไต่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้เพิ่มเติมของปีภาษีนั้น ๆ จนถึง วันที่ไต่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มเติมเพื่อเสียภาษีเงินได้ เพิ่มเติมของปีภาษีฉบับดังกล่าว พร้อมเงินเพิ่มตามมาตรา 27 แห่งประมวล รัษฎากร นอกจากนี้ หากผู้ถือหน่วยลงทุนได้ถอนหน่วยลงทุนโดยไม่ปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์ของประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว และกองทุนรวม ได้จ่ายเงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ (Capital Gain) ให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุน เงินหรือ ผลประโยชน์ใด ๆ จากการลงทุนดังกล่าว เข้าลักษณะเป็นเงินได้พึงประเมินตาม มาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร และเป็นเงินได้ที่เกิดจากการกระทำใด ๆ อัน อาจหาประโยชน์อันมีมูลค่า ซึ่งมีใช้การขายสินค้าอันเข้าลักษณะเป็นการให้บริการ บริษัทฯ ต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 3.0 ตามข้อ 12/1 ของคำสั่ง กรมสรรพากร ที่ ท.ป.4/2528 เรื่อง สั่งให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร มีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ลงวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2528 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป.104/2544 ลงวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2544 (กรมสรรพากร, 2548 ค)

(3) เงินได้เท่าที่ลูกจ้างจ่ายเป็นเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ของค่าจ้างเฉพาะส่วนที่เกิน 10,000 บาท แต่ไม่เกิน 490,000 บาท ที่ได้รับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป รวมทั้งเงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ดังต่อไปนี้

ก. เงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ได้รับ เนื่องจากลูกจ้างออกจากงานเพราะตาย ทูพพลภาพหรือออกจากงานเมื่อมีอายุไม่ต่ำกว่า 55 ปี บริบูรณ์

ข. เงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่มีสิทธิได้รับจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเนื่องจากลูกจ้างออกจากงานก่อนอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ แต่เมื่อออกจากงานแล้วได้คงเงินหรือผลประโยชน์นั้นไว้ ทั้งจำนวนในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และต่อมาได้รับเงินหรือผลประโยชน์หลังจากลูกจ้างผู้นั้นตาย ทูพพลภาพ หรืออายุครบ 55 ปีบริบูรณ์

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ผู้มีเงินได้จ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือกองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชนด้วย เงินได้ที่ได้รับยกเว้นตามวรรคหนึ่งเมื่อรวมกับเงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือกองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน ต้องไม่เกิน 500,000 บาท

(4) เงินได้เท่าที่จ่ายเป็นเบี้ยประกันชีวิตในภาษีสำหรับการประกันชีวิตตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 100,000 บาทโดยกรมธรรม์ประกันชีวิตต้องมีกำหนดเวลาตั้งแต่ 10 ขึ้นไป และการประกันชีวิตนั้นได้เอาประกันไว้กับผู้รับประกันภัยที่ประกอบกิจการประกันชีวิตในราชอาณาจักร ทั้งนี้ สำหรับเบี้ยประกันที่ไต่จ่าย ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด (ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษี

เงินได้ ฉบับที่ 172 ลงวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2551) ทั้งนี้ สำหรับเงินได้ที่ได้รับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2549 เป็นต้นไปอย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ผู้สูงอายุได้เป็นกรรมการของบริษัทหลังจากเกษียณอายุแล้ว และบริษัทฯ ได้มีมติที่ประชุมให้จ่ายค่าเบี้ยประกันชีวิตแทนกรรมการของบริษัททุกคนเป็นการทั่วไปแล้ว ถึงแม้ว่าผู้รับผลประโยชน์ตามกรมธรรม์จะเป็นบริษัทก็ตาม เงินค่าเบี้ยประกันชีวิตที่บริษัทจ่ายแทนกรรมการของบริษัทก็ต้องถือเป็นประโยชน์เพิ่มของกรรมการของบริษัทด้วย ดังนั้น ผู้สูงอายุจะต้องนำค่าเบี้ยประกันชีวิตที่บริษัทฯ จ่ายให้ นั้นมารวมเป็นเงินได้พึงประเมินเพื่อคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาด้วย (กรมสรรพากร, 2549)

(5) เงินได้เท่าที่ได้จ่ายจริงเป็นเบี้ยประกันภัยสำหรับการประกันชีวิตแบบบำนาญที่ได้รับยกเว้นภาษี โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1) เป็นการจ่ายเบี้ยประกันภัยสำหรับกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบบำนาญที่มีกำหนดเวลาตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

2) เป็นการประกันชีวิตที่ได้เอาประกันไว้กับผู้รับประกันภัยที่ประกอบกิจการประกันชีวิตในราชอาณาจักร

3) มีการกำหนดการจ่ายผลประโยชน์เงินบำนาญเป็นรายงวดอย่างสม่ำเสมอซึ่งจำนวนผลประโยชน์เงินบำนาญดังกล่าวจะจ่ายเท่ากันทุกงวดหรือจ่ายในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นตามระยะเวลาการเอาประกันก็ได้

4) มีการกำหนดช่วงอายุของการจ่ายผลประโยชน์เงินบำนาญเมื่อผู้มีเงินได้มีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป ถึงอายุ 85 ปี หรือกว่านั้นและผู้มีเงินได้ต้องจ่ายเบี้ยประกันภัยครบถ้วนแล้วก่อนได้รับผลประโยชน์เงินบำนาญ

5) ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้เท่าที่จ่ายเป็นเบี้ยประกันภัยสำหรับการประกันชีวิตแบบบำนาญของผู้มีเงินได้เพิ่มขึ้นอีกในอัตราร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมิน แต่ไม่เกิน 200,000 บาท

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ผู้มีเงินได้จ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมาย

ว่าด้วยโรงเรียนเอกชน เบี้ยประกันชีวิตแบบบำนาญและค่าซื้อหน่วยลงทุนใน กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) รวมกันในปีภาษีนั้น จะได้รับการลดหย่อนได้ ตามจริงแต่ไม่เกิน 500,000 บาท (กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร, 2560)

3. สิทธิประโยชน์ด้านอื่น

(1) การหักค่าใช้จ่ายสำหรับนายจ้างในการจ้างผู้สูงอายุทำงานได้

2 เท่า

จรัสศักดิ์ รอดจันทร์ (2555) กล่าวไว้ว่า เจ้าของกิจการมีแนวโน้มที่จะไม่ จ้างงานผู้สูงอายุและผู้พิการมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากความสามารถในการทำงาน ของคนกลุ่มนี้จะลดลง ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในเรื่องของรายได้ระหว่างวัย อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยของสำนักงานสถิติ แห่งชาติ พบว่าปัจจุบันผู้สูงอายุมีแนวโน้มจะเข้าสู่ตลาดแรงงานมากขึ้น ดังแสดงใน ตารางที่ 4 ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการที่ขนาดของครอบครัวในปัจจุบันเล็กลง ทำให้ ผู้สูงอายุตกอยู่ในภาวะที่ต้องพึ่งตนเองมากขึ้น ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้รายได้หลัง เกษียณไม่เพียงพอต่อการยังชีพ

ตารางที่ 4 ร้อยละของประชากรสูงอายุที่มีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน ปี พ.ศ. 2537 - 2557

ปี พ.ศ.	อัตราร้อยละของประชากรทั้งหมด
2537	31.9
2545	32.2
2550	35.7
2554	38.3
2557	39.5

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2558)

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาข้างต้น ส่วนราชการหลายภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือกับผู้สูงอายุ เช่นการส่งเสริมการจ้างงานหลังเกษียณอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพียงพอกับความครองชีพ ยกตัวอย่างเช่น กรมสรรพากรมีประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 290) เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่อการยกเว้นภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล สำหรับเงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าจ้างในการจ้างผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งรายจ่ายในการจ้างผู้สูงอายุให้หมายความรวมถึง เงิน ทรัพย์สิน ประโยชน์ที่คำนวณได้เป็นเงิน และภาษีอากรที่ผู้จ่ายออกแทนให้ อันได้จากการจ้างแรงงานซึ่งถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1) และเงินได้ที่จ่ายสมทบเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ แต่ไม่รวมถึงรายจ่ายที่จ่ายตามที่กฎหมายกำหนดขึ้น โดยเฉพาะ เช่น เงินที่จ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เป็นต้น (กรมสรรพากร, 2560 ก)

นอกจากนี้ ตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 639) พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งรับผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปเข้าทำงาน โดยให้ยกเว้นสำหรับรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้สูงอายุเป็นจำนวนเงินร้อยละ 100 ทั้งนี้ไม่เกินเดือนละ 15,000 บาท และไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนลูกจ้างในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2559 เป็นต้นไป ทั้งนี้ หากผู้สูงอายุทำงานในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหลายแห่งในเวลาเดียวกัน ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่รับผู้สูงอายุเข้าทำงานก่อนได้รับสิทธิดังกล่าว และผู้สูงอายุที่เข้าเงื่อนไขดังกล่าวจะต้องเป็นสัญชาติไทย เป็นลูกจ้างของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จ้างอยู่ก่อนแล้ว หรือเป็นผู้สูงอายุที่ได้ขึ้นทะเบียนงานไว้กับกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน รวมทั้งไม่เป็นและไม่เคยเป็นกรรมการหรือผู้ถือหุ้นของ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่จ้างผู้สูงอายุดังกล่าว หรือบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลในเครือเดียวกัน (กรมสรรพากร, 2560 ข) นโยบายดังกล่าวออกมาเพื่อส่งเสริมให้มีการจ้างผู้สูงอายุ

เข้าทำงาน อันส่งผลให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลสามารถนำรายจ่ายในการจ้างผู้สูงอายุมาถือเป็นค่าใช้จ่ายได้ 2 เท่า และสามารถประหยัดภาษีเงินได้นิติบุคคลในรอบระยะเวลาบัญชีที่มีการจ้างงานผู้สูงอายุได้ นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพียงพอพอกับค่าครองชีพ และภาครัฐรัฐประหยัดงบประมาณในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ รวมทั้งช่วยลดผลกระทบต่อความรู้สึกในคุณค่าของผู้สูงอายุ และสามารถใช้เวลาและประสบการณ์ที่สั่งสมมาให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรต่อไปได้อีกด้วย

(2) การยกเว้นเงินได้ที่ผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นผู้อยู่ในประเทศไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่า 65 ปีบริบูรณ์ในปีภาษีได้รับเฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 190,000 บาท ในปีภาษีนั้นทั้งนี้ สำหรับเงินได้ที่ได้รับ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2548 เป็นต้นไปโดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรประกาศกำหนดดั่งนั้น ผู้สูงอายุที่เข้าเงื่อนไขสามารถนำเงินได้พึงประเมินที่ได้รับในปีภาษีนั้นมาหักยกเว้นได้ตามจริงแต่ไม่เกิน 190,000 บาท ก่อนการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินได้ส่วนที่เหลือ ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุประหยัดภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาลงไปได้ กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร,(2560)

นอกจากนี้ กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร,(2560) ยังได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการลงทุนในเงินกองทุนอื่น และการจ่ายสะสมเป็นค่าเบี้ยประกันชีวิต ซึ่งไม่ได้ประโยชน์เพียงเพื่อเป็นการออมสำหรับวัยเกษียณเท่านั้น แต่ผู้มีเงินได้ยังสามารถใช้สำหรับการลดหย่อนภาษีในปีภาษีที่มีการจ่ายเงินสะสมดังกล่าวได้อีกด้วย ดังต่อไปนี้

ดังนั้น ผู้สูงอายุสามารถเลือกที่วางแผนเพื่อยามสูงวัยจากทางเลือกข้างต้นได้ ซึ่งนอกจากจะถือเป็นทางเลือกในการออมและการลงทุนของผู้สูงอายุแล้ว ยังช่วยให้ผู้สูงอายุประหยัดภาษีจากเงินได้ที่ได้รับในแต่ละปีภาษีอีกด้วย

บทสรุป

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยอาจก่อให้เกิดภาระทางการเงินอย่างมากให้กับรัฐบาลในการจัดสรรงบประมาณด้านสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุที่ไม่มีเงินเพียงพอต่อการยังชีพ ดังนั้น หากคนไทยไม่ตระหนักในการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นผู้สูงวัยอย่างมีคุณภาพทั้งด้านการเงินและสุขภาพ โดยหวังรอความช่วยเหลือจากรัฐบาล หวังให้นายจ้างจ้างงานต่อหลังจากเกษียณ หรือรอความเมตตาจากญาติพี่น้อง อาจทำให้ผู้สูงอายุขาดอิสรภาพทางการเงิน ขาดความปลอดภัยในการดำรงชีพอย่างมีความสุข ดังที่เห็นจากชาวทุกวันนี้ ผู้สูงอายุถูกทิ้งขว้าง ไร้คนเหลียวแล ทำให้ต้องมีกระแสโซเชียลเข้ามาช่วยเหลือในการถมเงินบริจาค ซึ่งคนส่วนใหญ่คงไม่อยากจะตนเองเป็นเช่นนั้นในอนาคต

ดังนั้น การวางแผนภาษีตั้งแต่วัยหนุ่มสาวซึ่งเป็นวัยที่ยังมีเรี่ยวแรงในการทำงานเพื่อเก็บเงิน การออมบางส่วน การหาความสุขในตัวเองบ้าง และการวางแผนภาษีสำหรับเงินได้ที่ทำมานั้น เราสามารถทำควบคู่กันไปได้ เช่น การฝากเงินในบัญชีเงินฝากประจำที่มีอายุตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ซึ่งได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับดอกเบี้ยไม่เกิน 30,000 บาท การซื้อประกันชีวิตตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด และการลงทุนในกองทุนรวมประเภทต่างๆ รวมทั้งมาตรการของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุ โดยการใช้นโยบายภาษีเป็นตัวกระตุ้น เช่น นโยบายการจ้างงานผู้สูงอายุ โดยให้หักค่าใช้จ่ายในการจ้างงานได้ 2 เท่า ล้วนเกื้อหนุนกันให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุได้อย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพทางการเงินที่มั่นคง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าทุกคนจะตระหนักหรือเริ่มวางแผนภาษีที่ดีเพื่อเตรียมตัวในการเป็นผู้สูงวัยแล้วหรือยัง เพื่อให้ตนเองเดินเข้าสู่วัยสูงอายุได้อย่างมีความสุข ปลอดภัย และมีเสถียรภาพทางการเงินที่มั่นคงได้อย่างยั่งยืนจนวันสุดท้ายของชีวิต

ข้อเสนอแนะ

หลายคนอาจจะมองว่าการวางแผนภาษีเพื่อการวางแผนทางการเงินเป็นเรื่องที่ไกลตัว และหลายคนอาจคิดว่าอีกหลายปีจะถึงเวลานั้น โดยเฉพาะผู้ที่มิงาน

ประจำทำ หรือที่เราเรียกว่า “มนุษย์เงินเดือน” ซึ่งบางคนอาจไม่ได้มีภาระค่าใช้จ่ายเฉพาะของตนเองเท่านั้น แต่อาจต้องรับภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวและหนี้สินอื่น ๆ ด้วย ดังนั้น เพื่อให้มีความมั่นคงทางการเงินในวัยสูงอายุ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะว่าการวางแผนภาษีสำหรับผู้สูงอายุล่วงหน้าเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนไม่ควรมองข้าม ซึ่งทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างมาก รวมทั้ง หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับการวางแผนภาษีสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ทุกคนได้มีการเตรียมตัวล่วงหน้า อันส่งผลให้มีเงินเหลือใช้มากขึ้นและเพียงพอสำหรับการดำรงชีพอย่างมีความสุขในวัยสูงอายุนั่นเอง ตลอดจนเป็นการลดภาระให้กับภาครัฐในการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพได้อีกด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้คำแนะนำ รวมทั้งกรมสรรพากร ตลอดจนเพื่อนร่วมงานที่ได้มีส่วนช่วยให้บทความวิชาการดังกล่าวนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

บรรณานุกรม

- Ministry of Social Development and Human Security. 2016. **Criteria for registration of receiving allowances for the elderly, disabled people, AIDS patients or immunocompromised register to receive elderly allowances.** https://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=15283. September, 4. (in Thai)
- Bangkokbiznews. 2017. **Elderly people are glad because the government aim to increase the allowances for the elderly.** <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/750050>. September, 5. (in Thai)

- Revenue Department. 1995. Notification of the director-general of Revenue Department is subject to Income Tax (No. 137): law of tax exemption for assessable income which is interest on bank deposits in the Kingdom only interest for saving deposits that must be repaid on demand. <http://www.rd.go.th/publish/3187.0.html>. September, 12. (in Thai)
- _____. 1996. Royal Decree 301 B.E. 2539. <http://www.rd.go.th/publish/2786.0.html>. September, 5. (in Thai)
- _____. 2005 a. Notification of the director-general of Revenue Department is subject to Income Tax (No. 137): law of tax exemption for assessable income which is interest on bank deposits in the Kingdom only interest for fixed deposits with a deposit term of one year or more. <http://www.rd.go.th/publish/22671.0.html>. September, 12. (in Thai)
- _____. 2005 b. Personal Income Tax: Tax obligations of long-term equity funds. <http://www.rd.go.th/publish/30743.0.html>. September, 12. (in Thai)
- _____. 2005 c. Personal Income Tax: Tax obligations of long-term equity funds. http://interweb.rd.go.th/cgi-bin/intra_search?q=LTF;t=5;field=1;page=3;long=1. January, 5. (in Thai)
- _____. 2006. Personal Income tax and Corporate Income tax: Paying life insurance premiums. <http://www.rd.go.th/publish/31945.0.html>. January, 5. (in Thai)

- _____. 2009. **Withholding Tax of Interest from Bank Deposit.** <http://www.rd.go.th/publish/41826.0.html>. September, 12. (in Thai)
- _____. 2014. **Personal Income tax: The assessable income used as a base for calculating investment units in Retirement Mutual Funds (RMF) and long-term equity funds (LTF).** http://interweb.rd.go.th/cgi-bin/intra_search?q=LTF;t=5;field=1;page=1;long=1. January, 5. (in Thai)
- _____. 2015. **Personal Income tax: Redemption of investment units for Retirement Mutual Fund (RMF).** http://interweb.rd.go.th/cgi-bin/intra_search?q=RMF;t=5;field=1;page=2;long=1. January, 5. (in Thai)
- _____. 2017 a. **Notification of the director-general of Revenue Department is subject to Income Tax (No. 290): law of tax exemption for assessable income which is assessable income of the company or juristic partnership that is paid for hiring the elderly aged sixty years or more.** http://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/kormor/newlaw/dg290.pdf. September, 4. (in Thai)
- _____. 2017 b. **Royal Decree 639 B.E. 2560.** http://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/kormor/newlaw/dc639.pdf. September, 4. (in Thai)
- Academic Staff. 2019. **Taxation under the Revenue Code 2019.** Bangkok : Reankhaw Printing Publisher. (in Thai).
- Rodjan, J. 2012. **Personal Income tax: Principles and analysis.** Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai).

- Chunchalad, N. 2017. **Social Welfare for Elderly People in Thailand.**
<http://library2.parliament.go.th/wichakarn/content-digest/digest021.pdf>. December, 20. (in Thai)
- Sripana, M. 2014. **Social Welfare of the Elderly in Thailand.**
http://library.senate.go.th/document/Ext9026/9026235_0002.PDF. December, 20. (in Thai)
- Tachasersmukkul, L. 2015. "Planning for Retirement". **Journal of the University of the Thai Chamber of Commerce.** 35 (2). 204 – 222. (in Thai)
- Financial Consumer Protection Center – Bank of Thailand. 2014. **Financial Planning** <http://www.1213or.th/th/moneymgt/financial/plan/Pages/planningsteps.aspx>. August, 26. (in Thai)
- Information and Communication Technology Center Office of the Permanent Secretary for Social Development and Human Security. 2015. **Poverty for the elderly people.** https://www.m-society.go.th/article_attach/14086/17913.pdf. September, 4. (in Thai)
- Secretariat of the House of Representatives. 2016. **Reform agenda 30: System reform to support the aging society.** Bangkok: Secretariat of the House of Representatives Press. (in Thai)
- National Statistical Office. 2014. **Elderly population survey results in 2014.** <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/elderlywork/Pdf57-1.pdf>. September, 4. (in Thai)
- Therathunyasirikul, L. (2016). **How to be an happy retirement even without an heir.** Bangkok: The Stock Exchange of Thailand. (in Thai)